

Secció Filològica

La Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans té actualment disset membres numeraris, deu membres emèrits i catorze membres corresponents. En el Ple de l'Institut del 14 de desembre de 1998 fou elegit com a membre numerari de l'IEC, adscrit a la Secció Filològica, el senyor Ramon Sistac i Vicén. El Consell de Govern de la Secció Filològica (elegit el 3 de juliol de 1998) és constituït pels senyors Joan A. Argenter, president, Isidor Marí, secretari, i Vicent Pitarch, tresorer.

La Secció Filològica ha hagut de lamentar profundament el traspàs de la seva vicepresidenta, la senyora M. Àngels Anglada i d'Abadal, que morí a Figueres el dia 23 d'abril. En senyal de dol, aquesta Secció acordà no nomenar un nou vicepresident fins al curs vinent. Així mateix, el 26 de maig l'IEC dedicà una sessió a la seva memòria. En l'acte, convocat pel president de l'IEC i pel president de la Secció Filològica i que comptà amb la presència del conseller de Cultura, participaren el senyor Carles Miralles i la senyora Marta Pessarrodona, en la part acadèmica, i la senyora Rosa Cadafalch i el senyor Josep Tero, en la part artística. (Vegeu el subapartat «Necrologies», dins l'apartat «El Ple».)

Durant aquest curs, el Ple de la Secció Filològica s'ha reunit els dies 18 de setembre, 2 d'octubre, 13 de novembre i 11 de desembre de 1998, i 15 de gener,

12 de febrer, 12 de març, 16 d'abril, 14 de maig, 11 de juny i 2 de juliol de 1999. Pel que fa a les comissions de la Secció, la Comissió de Lexicografia ha fet tretze reunions; la Comissió de Gramàtica, deu reunions; la Comissió de Català Estàndard (formada per les subcomissions de sintaxi i de lèxic), divuit reunions, i la Comissió d'Onomàstica (que tot just enceta una nova etapa), una reunió.

Quant a les distincions, el senyor Enric Valor i Vives, membre corresponent de la Secció Filològica a València, rebé el 26 de febrer el grau de doctor *honoris causa* de la Universitat Jaume I. El dia 5 de novembre de 1998 fou lliurada al senyor Joaquim Mallafrè la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya, i el 3 de febrer de 1999 l'Ajuntament de Barcelona concedí al senyor Josep Moran i Ocerinjauregui la Medalla d'Honor de Barcelona. El senyor Joan Martí rebé la Medalla de la Ciutat de Tarragona el 30 d'abril. L'Escola de Mallorca de l'Ajuntament de Manacor reté un homenatge al senyor Joan Veny el 5 de juny en reconeixement dels seus mèrits. Aquest mateix dia fou concedit al senyor Josep Vallverdú el premi Comte Jaume d'Urgell de la ciutat de Balaguer.

Els treballs de la Secció Filològica, en general, i de les comissions, en particular, s'han dedicat als projectes normatius següents:

— *Segona edició del Diccionari de la llengua catalana.*

— *Nova gramàtica de l'IEC.*

— *Fascicles de sintaxi i de lèxic de la Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana.*

— *Diccionari manual de la llengua catalana.*

— *Nomenclàtor oficial de la toponímia major de Catalunya.*

En l'apartat d'activitats normatives, convé destacar les iniciatives següents:

— *Criteris per a l'aplicació al català dels principis de representació gràfica dels sons de l'Associació Fonètica Internacional.* El Ple de la Secció Filològica acordà, en la seva sessió ordinària del dia 18 d'abril de 1997, d'adoptar l'alfabet fonètic internacional per a la representació dels sons amb criteris fonètics. En compliment d'aquest acord, el dia 11 de desembre de 1998 el Ple de la Secció aprovà els criteris per a l'aplicació al català dels principis de l'Associació Fonètica Internacional per a la representació gràfica dels sons. Aquests criteris poden ser consultats a través d'Internet en el web de l'IEC i també se n'ha preparat l'edició en un opuscle. Posteriorment, seran publicats en el volum quart dels *Documents de la Secció Filològica.*

— Proposta de transcripció i transliteració de l'hebreu al català. La Secció Filològica ha encarregat a la So-

cietat Catalana d'Estudis Hebraics la preparació d'un primer esborrany d'aquesta proposta per tal que la Comissió de Transcripció i Transliteració de la Secció Filològica pugui elevar un text a la Secció per a la seva aprovació. Quan aquest text haurà estat aprovat, serà publicat en el pròxim volum dels *Documents de la Secció Filològica*, tal com es féu amb la proposta de transcripció dels noms àrabs i amb la dels noms russos.

Quant a la col·laboració amb unes altres institucions i entitats en activitats de normalització i elaboració lingüístiques, la Secció Filològica participa en el Consell Supervisor del TERMCAT i en deté la presidència, i també és present en el Consell de Direcció.

Des de 1990, la Secció Filològica celebra cada any unes jornades en un indret diferent dels Països Catalans. Aquest curs n'han coincidit dues: les jornades de 1998, fetes l'octubre a Elx i a la Universitat d'Alacant, i les de 1999, celebrades el juny a Tortosa. Pel que fa a les primeres, el dia 16 d'octubre de 1998 a la tarda tingué lloc a la sala de graus de la Universitat d'Alacant una sessió acadèmica, que fou inaugurada amb parlaments del senyor Armand Alberola, vicerector d'Estudis de la Universitat d'Alacant; del senyor Joan A. Argenter, president de la Secció Filològica, i de la senyora Llúcia Martín, directora del Departament de Filolo-

gia Catalana de la Universitat d'Alacant. Posteriorment, presentaren les seves ponències els senyors Manuel Pérez Saldanya, Josep Martines, Brauli Montoya i Joan A. Argenter. Les Jornades es traslladaren l'endemà, 17 d'octubre, a Elx. En l'acte acadèmic, celebrat al matí a la Sala de Plens de l'Ajuntament, després d'un parlament fet per la senyora Àngels Candela, tinenta d'alcalde de Foment i Turisme, hi intervingueren els senyors Joan Veny, Jordi Colomina i Abelard Saragossà. Totes dues sessions acadèmiques es clogueren amb un col·loqui en què participà el públic assistent. Cal destacar la important col·laboració i l'excel·lent tracte que la Secció Filològica rebé dels representants de la Universitat d'Alacant, dels ajuntaments d'Elx i de Sant Vicent del Raspeig i de les associacions cíviques de la zona, especialment del Tempir d'Elx.

Els dies 5 i 6 de juny de 1999 la Secció Filològica visità Tortosa. Les sessions acadèmiques, que se celebraren el dia 5 a la tarda i el dia 6 al matí a la Sala del Rei dels Reials Col·legis, foren inaugurades el primer dia amb parlaments dels senyors Marià Curto, alcalde de Tortosa; Joan A. Argenter, president de la Secció Filològica, i Manuel Pérez Bonfill. A continuació hi intervingueren els senyors Gerard Vergés, Albert Aragonès, Andreu Subirats i Ricard Fité. En la sessió del dia 6 participaren els senyors Vicent Pitarh, Carles Duarte, Lluís Gimeno i Jo-

quim Mallafre. Les ponències foren seguides, com és habitual, de col·loqui. La Secció Filològica ha valorat molt positivament el desenvolupament d'aquestes Jornades, que han estat possibles gràcies a la col·laboració de l'Ajuntament de Tortosa, del Centre de Normalització Lingüística de les Terres de l'Ebre i de la Delegació de Cultura de la Generalitat de Catalunya a Tortosa.

Per commemorar el cinquantè aniversari de la mort de Pompeu Fabra, la Secció Filològica celebrà els dies 26 i 27 de novembre de 1998 les Jornades Científiques Simposi Pompeu Fabra. Aquestes Jornades foren dedicades a l'estudi de l'obra de Fabra com a lingüista i com a codificador de la llengua catalana, i també a l'estudi de la vigència, del desenvolupament i del sentit de la planificació i la codificació lingüístiques en el món actual. Hi participaren com a ponents membres de la Secció Filològica i uns altres estudiosos de l'àmbit cultural català i estrangers. Per l'IEC hi intervingueren els senyors Joan A. Argenter, Antoni Ferrando, Joan Miralles, Carles Miralles, Lluís B. Polanco, Joan Veny i Joseph Gulsoy (que n'és membre corresponent). Com a convidats externs participaren en el Simposi els senyors Jean-Claude Boulanger, de la Universitat Laval, Quebec; Anthony E. Crowley, de la Universitat de Manchester; Kas Deprez, de la Universitat d'Anvers; Henrike Knörr, d'Euskaltzaindia; Xavier Lamue-

la, de la Universitat de Tolosa; Joan Melià, de la Universitat de les Illes Balears; Josep Murgades, de la Universitat de Barcelona; Moshe Nahir, de la Universitat de Manitoba; Abelard Saragossà, de la Universitat de València; Mila Segarra, de la Universitat Autònoma de Barcelona; Ramon Sistac, de la Universitat de Lleida (encara no havia estat nomenat membre de l'IEC), i Paul Videsott, de la Universitat d'Innsbruck.

Així mateix, la Secció Filològica ha contribuït a homenatjar la memòria del Mestre amb la publicació facsímil de la *Miscel·lània Fabra*. La presentació d'aquesta obra fou feta pel senyor Antoni M. Badia i Margarit, responsable de l'edició, en l'acte de cloenda del Simposi. També s'ha produït un vídeo de contingut evocatiu sobre la figura de Fabra, el qual ha estat elaborat per l'Àrea de Recerca i Creació Audiovisual dels Estudis de Comunicació Audiovisual de la Universitat Pompeu Fabra. Aquest vídeo es projectà en la sessió de cloenda de les Jornades.

En compliment d'un acord del Consell Permanent, la Secció Filològica ha nomenat els consells dels projectes de més gran abast: *Atles Lingüístic del Domini Català*, *Diccionari del Català Contemporani* i *PatRom*. La finalitat d'aquests consells és fixar les línies generals de desenvolupament dels projectes. Formen part del consell de l'*Atles Lingüístic del Domini Català* els senyors Joan Veny (IEC, Barce-

lona), Ramon Sistac (IEC, Lleida) i Michel Contini (Grenoble) i la senyora Lúdia Pons (UB/IEC, Barcelona). Els integrants del consell del *Diccionari del Català Contemporani* són els senyors Joaquim Rafel (IEC, Barcelona), Germà Colón (IEC, Basilea), Manuel Pérez Saldanya (IEC, València) i José Antonio Pascual (membre corresponent de l'IEC, Salamanca-París). El consell del *PatRom* és constituït pels senyors Antoni M. Badia i Margarit (IEC, Barcelona), Joan Miralles (IEC, Palma), Emili Casanova (UV, València) i Jean Germain (Lovaina la Nova).

Publicacions

Aplicació al català dels principis de transcripció de l'Associació Fonètica Internacional.

PONS, Lúdia; VENY, Joan: *Atles lingüístic del domini català. Etnotextos del català oriental.*

RABELLA I RIBAS, JOAN ANTON: *Un matrimoni desavingut i un gat metzinat: Procés criminal barceloní del segle XIV.*

S'han reeditat els llibres següents:

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. SECCIÓ FILOLÒGICA. *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana, I: Fonètica*. 1a reimpr. de la 3a ed., 1999.

INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. SECCIÓ FILOLÒGICA. *Proposta per a un estàndard oral de la llengua catalana, II: Morfologia*. 1a reimpr. de la 4a ed., 1998.

Observatori de Neologia

Directora: M. Teresa Cabré i Castellví

Activitats

1. Buidatge de premsa catalana (*AVUI*, *El Periódico* i *El Temps*) editada durant el curs i automatització a la base de dades corresponent —BUIFCAT98 i BUIFCAT99.

— Total de registres corresponents a aquest període continguts a la base BUIFCAT98: 4.364. El total de neologismes corresponents al buidatge de 1998 ha estat 5.814.

— Total de registres corresponents a aquest període continguts a la base BUIFCAT99: 602.

2. Detecció semiautomàtica de neologismes mitjançant la implementació del Sistema d'Extracció Automàtica de Neologismes (SEXTAN), en col·laboració amb Jordi Vivaldi i Jesús Carrasco, de l'IULA. Es tracta d'un sistema de detecció i extracció de neologismes, a partir de criteris lexicogràfics, que aprofita la metodologia de corpus de l'IULA (marcatge i etiquetatge) per a la detecció, aplicable a la neologia lèxica formal monolexemàtica. Actualment es disposa d'un total de 1.957 registres de neologismes catalans corresponents a premsa de 1999, que se sumen al buidatge manual.

3. Primera aproximació al buidatge de neologismes provinents de tex-

tos orals dels mitjans de comunicació (informatius i debats radiofònics). Adequació de la metodologia de treball (fitxa de buidatge i protocol) a les característiques diferencials dels textos orals respecte als textos escrits.

4. Elaboració del *Diccionari de neologismes* (vegeu l'apartat «Publicacions») amb els neologismes catalans més freqüents documentats al llarg del període 1989-1996. Consta de 1.028 entrades, ordenades alfabèticament, que contenen les informacions següents: categoria gramatical, definició, contextos d'ús, remissions internes a sinònims i variants formals i més informacions de caràcter pragmàtic.

5. Seminari d'anàlisi i discussió. Elaboració de recerques a partir de dades de l'Observatori amb l'objectiu de contrastar algunes de les unitats neològiques —formades bàsicament per sufixació i prefixació— amb la descripció d'aquests processos recollits a les gramàtiques per tal de posar de manifest com es materialitza la vitalitat interna de les llengües (català i castellà).

6. Difusió del projecte i intercanvi amb uns altres projectes de neologia. Presentació del projecte a la Facultat de Traducció i Interpretació de la Universitat Autònoma de Barcelona (24 de març de 1999). Col·laboració amb la Facultat d'Humanitats de la Universi-

tat de Vigo en la creació d'un projecte sobre neologia per al gallec.

7. Organització del *I Simposi sobre Neologia*, d'àmbit internacional. Universitat Pompeu Fabra, 18 de desembre de 1998. Objectius: promoure els estudis de neologia lèxica, amb una atenció especial a la neologia de la llengua general, i mostrar un panorama de la investigació en aquest àmbit. S'hi presentaren un seguit de comunicacions i ponències sobre aspectes teòrics, descriptius i pràctics de la neologia, i tres conferències plenàries a càrrec del senyor Antoni M. Badia i Margarit (IEC), la senyora M. Teresa Cabré (UPF) i el senyor John Humbley (Universitat París XIII).

«Risc i certesa de la neologia», a càrrec d'Antoni M. Badia i Margarit.

«Neologia i formació de gènere», a càrrec de Xavier Solé.

«La innovació lèxica en la premsa: un repte per a la lingüística», a càrrec de Teresa Vallès.

«Innovació lèxica, futbol i mitjans de comunicació», a càrrec de Neus Faura.

«Neologismos entre los zoónimos: revisión de la lexicografía española del siglo xx», a càrrec de P. Battaner i Laura Borràs.

«Últimas tendencias neológicas en la prensa económica», a càrrec de Josefa Gómez de Enterría.

«Vitalitat interna de les llengües», a càrrec de M. Teresa Cabré.

«La innovació terminològica i l'actualització de la llengua», a càrrec d'Ester Franquesa.

«Els neologismes en un servei lingüístic: problemes i solucions», a càrrec d'Àngels Egea i Marta Juncadella.

«La neología de préstamo en la prensa gallega», a càrrec de Raúl Araya i Xosé María Gómez.

«Problemas de la neología árabe», a càrrec d'Ouissem Touhami.

«Neologia descriptiva i aplicacions lexicogràfiques: el *Diccionari de paraules noves*», a càrrec de Judit Freixa i Elisabet Solé.

«SEXTAN: prototip del sistema d'extracció de neologia», a càrrec de Jordi Vivaldi.

«La néologie: avenir des langues», a càrrec de John Humbley.

Publicacions

OBSERVATORI DE NEOLOGIA. *Diccionari de paraules noves: Neologismes recollits a la premsa*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 1998. 239 p. [Coordinació de M. T. Cabré, J. Freixa i E. Solé]

— *Neologismes documentats a la premsa en català (1998)*. Barcelona: Institut Universitari de Lingüística Aplicada, 1999. 151 p. (Papers de l'IULA. Sèrie Informes; 26)

— *Neologismes documentats a la premsa en castellà (1998)*. Barcelona: Institut Universitari de Lingüística

Aplicada, 1999. 154 p. (Papers de l'IUULA. Sèrie Informes; 27)

Atles Lingüístic del Domini Català

Directors: Lídia Pons i Griera
Joan Veny i Clar

Les finalitats d'aquest projecte són les següents:

a) Formació d'una base de dades que contingui les respostes a un qüestionari lingüístic de 2.452 preguntes, en formes codificades convertibles a transcripció fonètica i en formes ortogràfiques, corresponents a 190 poblacions de tot el domini lingüístic.

b) Explotació cartogràfica dels materials de la susdita base de dades.

c) Com a part complementària, constitució d'un recull d'etnotextos del català oriental i occidental, enregistrats en cinta magnetofònica durant les enquestes, en transcripció fonètica i normalitzada i amb il·lustracions de cultura material.

Base de dades

a) S'han normalitzat i introduït les 28 darreres enquestes, corresponents a Aguiló, Aiguaviva de Bergantes, Albalat de la Ribera, Alberic, l'Alcúdia de Carlet, l'Alqueria de la Comtessa, l'Ametlla de Mar, Barberà del Vallès, Bellmunt de Mesquí, Benigànim, Cabanes de l'Arc,

Cerler, Eressué, Fondegulla, Fraga, la Ginebrosa, Lleida, la Llosa de la Plana, Montesa, les Pauïls, Sallent de Xàtiva, Santa Coloma de Queralt, Sort, Torís, la Torre de Vilella, Vall-de-roures, Valljunquera i Xiva de Morella. Així, doncs, queda conclosa la base de dades, que consta d'un total de 190 enquestes, amb 466.955 registres, 131.508 dels quals són respostes diferents, amb una forma fonètica o fonètica i lèxica diferent.

b) S'ha procedit a la revisió i la resolució de dubtes referents a les 473 preguntes dels capítols I a III de totes les enquestes i a la introducció a la base de dades de les esmenes corresponents.

c) S'hi han incorporat 19 noves preguntes extretes de diversos contextos del qüestionari i s'hi han introduït les respostes corresponents a 121 localitats.

d) Es van elaborar les dades de la part introductòria, corresponents a dades generals de les localitats i a la filiació dels informadors, amb vista a la publicació del primer volum de l'*Atles Lingüístic del Domini Català*.

Explotació cartogràfica

a) S'ha preparat el fons de mapa amb la numeració de les localitats, del relleu i dels rius.

b) S'ha fet un assaig cartogràfic amb la pregunta 4 («Fer un petó»).

c) S'han estudiat els problemes relatius a la presentació de les respostes secundàries, dels comentaris i de la informació complementària lligada a la pregunta o a la resposta.

Etnotextos

a) S'ha publicat el volum *Atles lingüístic del domini català: Etnotextos del català oriental*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 1998, «Biblioteca de Dialectologia i Sociolingüística», 5, que conté 152 etnotextos amb un glossari dialectal, il·lustracions i una introducció; va acompanyat d'una casset amb 31 mostres dels dialectes orientals.

b) Hom ha fet el muntatge en casset de textos nord-occidentals d'interès lingüístic i una primera transcripció fonètica de 100 etnotextos.

Altres

S'ha ampliat l'arxiu d'il·lustracions amb noves fotografies i dibuixos.

Ponències

— Joan Veny: *Le relazioni catalano-genovesi e i loro riflessi linguistici*, dins el col·loqui internacional «Una lingua del mare. Il genovese tra Liguria e Mediterraneo. I° Convegno Internazionale di Studi» (Gènova-Arenzano, 21-22 de novembre de 1998).

— Lúdia Pons: *Aspectos de la variación sintáctica en el catalán actual*, dins les Jornadas sobre Lenguas

Minoritarias y Variedades Dialectales en la España Actual, organitzades per la Institució Ferran el Catòlic de la Diputació Provincial de Saragossa i la Universitat de Saragossa (novembre de 1998).

Publicacions

PONS, Lúdia. «Pronoms personals i possessius en català». A: RUFINO, G. [ed.]. *Atti del XXI Congresso Internazionale di Linguistica e Filologia Romanza (Palermo 1995)*. Vol. II. Tübingen: Max Niemeyer, 1998, p. 679-691.

VENY, JOAN. *Aproximació al dialecte eivissenc*. Palma: Moll, 1999.

— «L'alguerès i la llengua estàndard». A: MANINCHEDDU, P. [ed.]. *La Sardegna e la presenza catalana nel Mediterraneo. Atti del VI Congresso (III Internazionale) dell'Associazione Italiana di Studi Catalani (Cagliari 11-25 ottobre 1995)*. Càller: Cooperativa Universitaria Cagliaritano, I, 1999, p. 555-566.

— «Tradición e innovación en los nombres catalanes del *Eryobotria japonica* y su fruto». A: RUFINO, G. [ed.]. *Atti del XXI Congresso Internazionale di Linguistica e Filologia Romanza (Palermo 1995)*. Vol. III. Tübingen: Max Niemeyer, 1998, p. 927-940.

— «Scripta i projecció dialectal en català». A: BRIESEMEISTER, D.; SCHÖNBERGER, A. [ed.]. *Ex nobili philologorum officio. Festschrift für Heinrich Bihler zu seinem 50. Geburtstag*.

Berlín: Domus Editoria Europaea, 1998, p. 881-891.

— «La geolingüística catalana, ahir i avui». *Caplletra*, núm. 25 (1998), p. 109-134.

— «Diatopismes en la poesia de Damià Huguet»: A: *Damià Huguet, home de call vermell*. Binissalem, 1998, p. 134-144.

VENY, JOAN; PONS, LÍDIA. *Atlas lingüístic del domini català: Enotextos del català oriental*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1998. (Biblioteca de Dialectologia i Sociolingüística; 5)

Glossarium Mediae Latinitatis Cataloniae (segles IX, X i XI)

Director: Joan Bastardas i Parera

L'objectiu del programa Glossarium Mediae Latinitatis Cataloniae (GMLC), d'acord amb el conveni establert amb la Institució Milà i Fontanals, del Consell Superior d'Investigacions Científiques, és l'elaboració d'un amplíssim diccionari en què són consignats críticament les innovacions lèxiques i semàntiques del llatí medieval de l'alta edat mitjana catalana i també el lèxic pertanyent a la mateixa llengua catalana d'aquest període (han estat publicades les lletres A-D).

Els treballs del projecte GMLC en el curs 1998-1999 han estat portats a

terme en la línia programada, que consisteix en la confecció d'un fitxer informàtic que ha de ser la base per a la redacció de nous articles.

Actualment, enlestida la redacció dels articles corresponents a les lletres F i G, se'n prepara l'edició del CD-ROM i s'ha iniciat la redacció de la lletra E.

El projecte disposa d'una subvenció de la DGES, destinada principalment a material informàtic.

Publicacions

BASTARDAS, JOAN. «Fabra encara avui». *Revista de Catalunya* [Barcelona], núm. 133 (octubre 1998). [Nova etapa]

Proposta per a un estàndard oral lèxic

Director: Joan Veny i Clar

La Comissió, a partir de les dades fornides pels diccionaris del català bàsic de Llobera i de Munné, dels dos mil mots de major freqüència enregistrats al *Corpus Textual del Català Contemporani*, de l'acarament de mots amb el *Diccionari de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans i de la pròpia competència lingüística segons la procedència dels membres de la Comissió, procedeix actualment a l'elaboració d'una proposta d'estàndard oral lèxic que, d'acord amb els

mateixos principis que han regit la formació de l'estàndard fonètic i morfològic, comprèn, al costat de mots d'àmbit general, uns altres mots d'àmbit restringit en qualitat de sinònims territorials.

L'inventari provisional és gairebé complet; només hi falten els mots corresponents a les lletres C i D.

Formen la Comissió els senyors Antoni Ferrando, Josep Gifreu, Carles Miralles, Joan Miralles, Ramon Sistac (en substitució de la senyora M. Àngels Anglada, traspassada el mes d'abril) i Joan Veny.

Gramàtica Catalana

Director: Joan A. Argenter i Giralt

L'objectiu central d'aquest projecte és l'elaboració d'una nova gramàtica normativa del català, adequada a la perspectiva científica i als avenços tecnològics dels temps actuals, a la realitat social de la llengua i a les necessitats bàsiques d'usuaris i professionals. La nova gramàtica s'insereix en el procés d'actualització de la normativa impulsat per l'IEC en els darrers anys, completa el panorama normatiu actual amb el DIEC i la *Proposta per a un estàndard oral* i relleva, en aquest paper, la *Gramàtica catalana* de Pompeu Fabra publicada per l'IEC el 1918 i revisada per darrer cop el 1933.

La compleció progressiva de la fase preliminar de plantejament i documentació dels diversos apartats de la gramàtica i la integració de la resolució dels principals problemes gramaticals analitzats han permès avançar en la redacció efectiva del text, que ha assolit una primera versió provisional de pràcticament les tres quartes parts de la gramàtica.

La planificació i la recopilació de dades s'han concentrat durant el curs 1998-1999 en l'apartat de sintaxi i han significat el plantejament de l'organització de contingut en índexs de treball successius, la recopilació, el contrast i la síntesi de la informació gramatical extreta de la bibliografia de referència, i l'inventari, la classificació i la caracterització sintàctica de mots i construccions.

Pel que fa a la redacció, s'hi ha introduït un canvi d'orientació substancial dels criteris i dels procediments aplicats, fet que ha incidit principalment sobre els apartats d'ortografia i de fonètica i fonologia, les versions ja elaborades dels quals han requerit un esforç important d'adaptació i actualització. Ultra això, en aquest període l'objectiu prioritari de la redacció ha estat la part relativa a la morfologia. N'ha estat el resultat un primer esborrany de conjunt de la flexió nominal i verbal, amb un annex dedicat a l'exposició dels models de conjugació. Aquest text està en procés

d'avaluació per la Secció Filològica. A aquest material cal afegir la part de formació de mots, sobre una primera versió de la qual treballa actualment la Comissió de Gramàtica.

Altres

J. A. Argenter; I. Marí: taula rodona «La redacció de la nova gramàtica de l'IEG», dins el cicle *L'obra de Pompeu Fabra i les illes Balears*. Universitat de les Illes Balears, 30 d'abril de 1999.

Contribució a l'elaboració del diccionari d'antroponímia catalana: normalització de materials

Director: Antoni M. Badia i Margarit

L'objectiu últim d'aquest projecte és l'elaboració del diccionari d'antroponímia catalana. Atès que es tracta d'una obra complexa i de llarga durada, el projecte ha estat distribuït en uns quants plans parcials, la concreció dels quals, pel que fa al curs 1998-1999, s'ha orientat vers l'inici de la redacció del diccionari, començant pels articles de base lexical, és a dir, els antropònims que tenen el seu origen en un element del lèxic comú català.

El Centre Català de PatRom existeix des de l'any 1988. Fou concebut com l'aportació catalana al projecte in-

ternacional de recerca *Patronymica Romanica*, nascut arran d'una reunió celebrada a la Universitat de Trèveris (Alemanya) el desembre de 1987 amb l'objectiu de redactar un diccionari de l'antroponímia romànica i que l'Institut d'Estudis Catalans acollí des dels seus inicis dins de la Secció Filològica.

Fruit del treball dut a terme en els darrers anys, el Centre Català de PatRom disposa d'un fons copiós de formes antroponímiques en gran part ja sotmeses a un procés de normalització que permet que siguin integrades en els articles del diccionari.

Fins a juny de 1999, els col·laboradors del Centre Català han redactat les gairebé tres-centes síntesis catalanes que han de ser integrades en els articles corresponents del diccionari romànic. Aquestes síntesis constituïran la base d'altres tants articles del diccionari català. Així mateix, s'han discutit i establert definitivament els criteris científics i de contingut (nomenclatura) per a la redacció dels articles del diccionari català, i també s'han establert les normes formals de redacció dels articles. Fruit d'aquest treball, es disposa ja d'una sèrie d'articles de mostra del diccionari català.

Realitzacions concretes

S'ha publicat el volum de presentació del projecte de diccionari romànic (D. Kremer [coord.], *Dictionnaire his-*

torique de l'anthroponymie romane [PatRom]. Présentation d'un projet, Tübingen, Niemeyer, 1997). A partir d'aquí s'inicia la publicació del diccionari, la qual es concretarà l'any 2000 amb l'aparició del primer volum, que, ultra la introducció i la presentació del projecte, contindrà la publicació de les normes de redacció com a clau per a la lectura i la bibliografia de fonts documentals del projecte i, doncs, també les del domini lingüístic català. Els col·laboradors del Centre fan actualment en aquest moment la darrera revisió d'aquesta bibliografia.

Tots els col·laboradors del Centre hauran de realitzar la revisió dels articles panromànics que es publicaran en el primer volum pròpiament dit del diccionari, que seguirà immediatament el que hem esmentat al paràgraf anterior. Així mateix, cal esmentar que alguns col·laboradors del Centre Català són responsables de la redacció d'alguns dels articles panromànics. Tanmateix, el treball principal consistirà en la preparació del volum de presentació del diccionari català.

Hi ha prevista també la participació d'uns quants col·laboradors del projecte en el proper Congrés Internacional de Ciències Onomàstiques, que se celebrarà a Santiago de Compostella del 20 al 26 de setembre de 1999. En les seves comunicacions s'exposaran els resultats del projecte.

Caracterització experimental i descriptiva de les tendències fonètiques del català dialectal (Laboratori de Fonètica)

Director: Daniel Recasens i Vives

Aquest projecte és un estudi de les característiques articulatòries i acústiques i de les tendències de canvi fonològic del català dialectal. La investigació en curs permetrà d'elaborar una *Fonètica dialectal i històrica del català* en el marc de les altres llengües romàniques, de proposar una millora del sistema de transcripció de sons aïllats i en contacte en aquesta llengüa, d'implementar un model sobre els mecanismes de producció de sons i d'aprofundir en les relacions entre fonètica i fonologia.

Estat de desenvolupament

Ha estat completada la prospecció de material descriptiu sobre variació dialectal i canvi fonològic relatiu al consonantisme que, conjuntament amb les dades descriptives sobre vocalisme processades anteriorment, constitueix la base sobre la qual bastirem la *Fonètica dialectal i històrica del català*. Les dades obtingudes refermen la teoria que un bon nombre de característiques i de processos dialectals de naturalesa fonètica progressen en direcció nord-sud en el domini català, així com la possibilitat que alguns trets fonètics estructurals de dialectes posteriors com el valencià siguin de naturalesa substràstica.

També han estat enllestides les tasques de recerca indicades a la MEMÒRIA anterior, si bé només parcialment pel que fa al primer punt (dades de moviment lingual corresponents a un catalanoparlant enregistrat amb el magnetòmetre Carstens). Foren enregistrades dades electropalatogràfiques d'un corpus fonètic representatiu de valencià i de mallorquí amb participació de quatre informants procedents de Pedreguer, Picassent, Palma i Santanyí, per als quals foren confeccionats paladars artificials amb pressupost del projecte MEC/DGES PB96-0103. Foren completades l'anàlisi de dades de moviment articulari relatives a les consonants del català central pel llicenciat en ciències físiques Albert Quilis amb fons del projecte de l'IEC i del Grup de Recerca de la Generalitat 1997GR 00290 (setembre de 1998 - febrer de 1999), i l'anàlisi de dades electropalatogràfiques sobre seqüències consonàntiques del català a càrrec de l'estudiant en pràctiques de matemàtiques Raquel Sánchez (octubre de 1998 - maig de 1999) i de la llicenciada en psicologia Maria Dolors Pallarès (maig-juny de 1999) amb fons del projecte de l'IEC. Les dades obtingudes han servit per a elaborar el primer informe anual del projecte, que serà lliurat properament, i una publicació internacional i milloren la proposta de transcripció fonètica de seqüències consonàntiques presentada a D. Recasens. *Fonètica i fonologia* (Barcelona, Enci-

clopèdia Catalana, 1993). Els resultats de la investigació deixen entreveure la conveniència d'establir una divisió de les consonants alveolars en anteriors (/n/, /l/) i posteriors (/s/, /r/) i de postular els processos següents d'adaptació contextual poc coneguts fins ara: anteriorització de les consonants alveolopalatals davant de consonant dental o alveolar anterior; assimilació de les consonants dentals i alveolars anteriors (/d/, /n/, /l/) a una ròtica vibrant /r/ següent; domini de les consonants emeses amb un cert descens predorsal (/l/ fosca, vibrant /r/, fricativa /s/) sobre les consonants antagoniques alveolopalatals.

Publicacions

- RECASENS, D. «A production and perceptual account of vocalic insertions in VC and CV sequences in the Romance languages». A: BERTINETTO, P. M.; CIONI, L. [ed.]. *Atti delle Se Giornate di Studio del Gruppo di Fonetica Sperimentale*. Pisa: Scuola Normale Superiore di Pisa, 1998. p. 114-127. [Comunicació invitada]
- «Fonètica articulatòria experimental». A: PRADILLA, M. A. [ed.]. *El món dels sons*. Benicarló: Alambor, 1998. p. 98-113.
- RECASENS, D.; PALLARÈS, M. D.; FONTDEVILA, J. «An EPG and acoustic study of temporal coarticulation for Catalan dark /l/ and German clear /l/». *Phonetica*, núm. 1-2 (1998), p. 58-79.

Diccionari del Català Contemporani (DCC)

Director: Joaquim Rafel i Fontanals

L'objectiu general de la segona fase del projecte DCC és l'elaboració d'un diccionari descriptiu de la llengua catalana contemporània a partir de l'anàlisi i de l'exploració del Corpus Textual Informatitzat de la Llengua Catalana (CTILC) com a font principal d'informació lexicogràfica. El projecte de diccionari descriptiu pretén d'incorporar els darrers avenços metodològics i tecnològics que s'han acomplert en el camp de la lexicografia. Com a conseqüència d'això, el resultat fonamental del projecte serà un *diccionari electrònic* que, per una banda, ha de servir de base per a l'elaboració, en paper i en CD-ROM, d'un diccionari adequat per a un usuari comú o especialitzat i, per una altra, es configura com un *recurs lingüístic* multifuncional capaç de permetre el desenvolupament d'aplicacions diverses en el camp de l'enginyeria lingüística.

Estat de desenvolupament

La selecció de la nomenclatura ha estat una de les operacions prèvies més importants per al desenvolupament de les fases successives del projecte. El CTILC ha estat utilitzat com a base de prospecció, i s'han seleccionat sobre bases estadístiques i formals els lemes que cal tenir en compte en el *Diccionari descriptiu de la llengua catalana* (DDLCC).

També s'ha dut a terme la concreció dels diferents criteris lexicogràfics i formals per a la redacció del diccionari. Aquests criteris s'articulen en forma d'un document titulat *Criteris de redacció* que recull tots els aspectes rellevants de la redacció del DDLCC a partir de cadascun dels elements estructurals que formen part del diccionari.

D'acord amb el pla de treball del projecte, s'ha portat a terme la redacció d'un conjunt de 650 articles lexicogràfics de prova. Aquesta tasca específica tenia la doble finalitat de simular el procés de redacció sistemàtica de la fase següent i, alhora, de constituir un banc de proves dels criteris adoptats per a l'elaboració del diccionari descriptiu. Paral·lelament a la redacció d'aquests articles, s'ha implementat l'estructura relacional del DDLCC a la base de dades que és utilitzada per a la redacció sistemàtica dels articles del diccionari. Aquesta base de dades constitueix el nucli de la denominada *estació de treball lexicogràfica*, que reuneix en un mateix entorn de treball interactiu les dades de referència per a la redacció dels articles del diccionari. Dins de l'any 1999 han començat els treballs de redacció sistemàtica d'articles del DDLCC.

S'ha redactat un informe complet sobre el DDLCC en què es recullen tant els criteris seguits en l'obra com l'estat d'execució del pla de treball; aquest informe ha estat aprovat per la Secció Filològica.

Publicacions

RAFEL I FONTANALS, JOAQUIM [dir.]. *Diccionari de freqüències, 2: Llengua literària*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1998.

— *Diccionari de freqüències, 3: Dades globals*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1998. [Conté un CD-ROM]

SIMPLE (Semantic Information for Multifunctional Plurilingual Lexica)

Director: Joaquim Rafel i Fontanals

L'objectiu principal d'aquest projecte és l'afegiment de la informació semàntica als lèxics constituïts en el marc del projecte PAROLE. Hom preveu la codificació d'unes 20.000 unitats semàntiques, la qual cosa significarà la codificació d'una part de les entrades lèxiques que van ésser descrites morfològicament i sintàcticament en el projecte PAROLE (aproximadament entre 3.000 i 4.000 entrades lèxiques seran anotades semànticament). A fi de posar les bases per a una explotació multilingüe dels recursos, s'ha determinat un cert grau d'homogeneïtat en la selecció dels mots que cal codificar.

Estat de desenvolupament

El projecte SIMPLE preveia una fase inicial de disseny d'una sèrie d'especificacions lingüístiques destinades a establir el model de codificació de la informació

semàntica. El grup de l'IEC entrà a formar part de la comissió d'especificacions lingüístiques i hi ha tingut una participació activa, especialment en els treballs d'establiment de la correspondència entre el model relacional de GENELEX i el model basat en estructures de tipus que ha servit de base per a la codificació de SIMPLE. En l'aspecte informàtic, el grup de l'IEC ha treballat en l'elaboració d'eines informàtiques per a la codificació de les unitats semàntiques, les quals són utilitzades per uns altres grups del projecte.

Malgrat l'orientació eminentment aplicada del projecte SIMPLE, que s'inscriu en el marc de la producció de recursos lingüístics, ha calgut aprofundir uns determinats aspectes teòrics de la descripció del lèxic. L'estratègia de codificació semàntica es basa en els models de *lexicons generatius*, amb aportacions de teories lexicalistes d'unificació que recullen informació lèxica subespecificada. Des del punt de vista pràctic, doncs, el projecte ha representat també la primera implementació sistemàtica d'un lèxic computacional basat en *templates* que estructuraven el lèxic multidimensionalment.

El desenvolupament dels treballs del projecte avança d'acord amb els terminis establerts en el contracte amb la Comissió Europea, que preveu per al mes d'agost de 1999 un total de 3.300 unitats semàntiques codificades, entre les quals n'hi ha d'haver 300 de tipus esdevenimental.

Realitzacions concretes

Dins de les activitats previstes en la divulgació dels resultats del projecte hi ha la publicació en forma de llibre d'uns quants articles sobre els projectes PAROLE i SIMPLE. Aquestes contribucions tractaran dels diferents aspectes de la descripció dels recursos lingüístics constituïts i del model amb què s'han implementat, i de les especificacions lingüístiques que han calgut per al desenvolupament harmonitzat dels recursos lingüístics constituïts per a les catorze llengües europees que formen part del projecte.

El projecte SIMPLE presentarà els seus resultats de manera integrada durant el proper congrés de LREC (Language Resources and Evaluation Conference), que se celebrarà a Grècia a l'estiu del 2000.

La flexió verbal en els dialectes catalans

Director: Josep Moran i Ocerinjauregui

Les tasques desenvolupades en el marc del projecte «La flexió verbal en els

dialectes catalans» durant el curs 1998 i 1998 han consistit a preparar l'edició en paper i en suport magnètic de les dades verbals que apareixen en els quatre volums de *La flexió verbal en els dialectes catalans*, publicats per l'Oficina Romànica de Lingüística i Literatura, del 1928 al 1932, i dels materials que consten en els dotze quaderns de camp que A. M. Alcover utilitzà per a aplegar els resultats de les seves enquestes i que completen l'obra editada. Aquestes dades havien estat prèviament processades, revisades i incloses en una base de dades. L'edició en paper consistirà en dos volums que contindran unes quantes taules que presenten la conjugació completa dels diversos verbs enquestats. L'edició en suport magnètic consistirà en un CD-ROM que contindrà un programa informàtic que permetrà fer consultes —simples i complexes— sobre les formes verbals —unes 470.000— que integren la base de dades. És previst que el projecte es clogui, amb l'edició definitiva en ambdós suports, el mes de novembre de 1999.

Oficines de la Secció Filològica

Oficina d'Onomàstica

Director: Josep Moran i Ocerinjauregui

Activitats

Atenció de consultes

L'activitat principal de l'Oficina d'Onomàstica és atendre i respondre les consultes onomàstiques, tant de toponímia com d'antroponímia, adreçades a l'Institut d'Estudis Catalans. Durant aquest curs s'han rebut més de tres-cents cinquanta consultes, algunes de les quals són simples (la forma ortogràfica correcta d'un antropònim, per exemple) i unes altres múltiples (el nomenclàtor dels carrers de Badalona, amb més de 800 noms, per exemple).

Les consultes provenen dels centres de Normalització Lingüística del Consorci per a la Normalització Lingüística, de diversos departaments de la Generalitat de Catalunya (Política Territorial i Obres Públiques, Justícia, Medi Ambient, Cultura, etc.), dels serveis de Català dels ajuntaments i de les universitats (com la de les Illes Balears i la de València), d'algunes entitats públiques i privades (com ara associacions, editorials..., i també molt sovint dels mitjans de comunicació —premsa i ràdio) i de particulars.

Secció Filològica: acords i informes sobre onomàstica

En la reunió del 12 de març de 1999, Josep Moran va informar la Secció Filològica sobre el projecte del *Nomenclàtor oficial de la toponímia major de Catalunya*.

La Secció Filològica ha pres els acords següents: emprar preferentment la forma original dels exotopònims (d'acord amb les recomanacions de les Nacions Unides sobre noms geogràfics), excepte en els casos que tinguin una forma catalana diferent d'ús tradicional i habitual, com en el cas de *Londres* o *Terrol* (18 de setembre de 1998); considerar com a preferent la forma *Cambray* per a aquest topònim francès, però admetre també la forma *Cambrai*, que ha tingut també algun ús en relació amb fets històrics (18 de setembre de 1998); incloure el topònim *Vensilló* a la llista de topònims de la Franja aprovada per la Secció Filològica en la reunió del 15 de desembre de 1995 (15 de gener de 1999), i mantenir la forma catalana lingüísticament correcta del topònim *Arànsers* (Lles de Cerdanya) (15 de gener de 1999).

Durant aquest darrer curs, a més dels casos que han generat un acord de la Secció Filològica, l'Oficina d'Onomàstica també ha presentat el report de caràcter informatiu sobre el topònim *el Vilosell* (Garrigues).

Comissió d'Onomàstica

Durant aquest curs s'ha portat a terme la reunió de constitució de la Comissió d'Onomàstica (1 de juliol de 1999). Aquesta Comissió, que presideix el director de l'Oficina d'Onomàstica, Josep Moran i Ocerinjauregui, és integrada pels membres de la Secció Filològica Jordi Carbonell i de Ballester, Isidor Marí i Mayans, Joan Miralles i Montserrat, Lluís B. Polanco i Roig i Ramon Sistac i Vicén.

Durant aquesta reunió inicial, a més de la presentació de l'Oficina d'Onomàstica i de les seves activitats als membres de la Comissió d'Onomàstica, també es va tractar del projecte del *Nomenclàtor oficial de la toponímia major de Catalunya* i es van analitzar els «Criteris per a l'aplicació de la normativa lingüística en la toponímia», que durant el curs següent es presentaran a la Secció Filològica.

*Nomenclàtor oficial de la toponímia major de Catalunya*1. *Descripció del projecte*

La Resolució 563/V del Parlament de Catalunya (7 de maig de 1998) encarregà al Govern l'elaboració, amb la col·laboració de l'Institut d'Estudis Catalans, d'un *Nomenclàtor oficial de la toponímia major de Catalunya*, que, a més dels noms de caràcter territorial (comarques, parcs naturals), comprèn principalment els nuclis de població (municipis i veïnats), els elements arquitectònics

singulars de caràcter monumental (per exemple, *monestir de Poblet*, *castell de Requesens*), els orònims (*el Montsec*) i els hidrònims (*el Segre*) més importants, i també les vies de comunicació bàsiques (*túnel del Cadí*, *aeroport de Barcelona*).

Participen en aquest projecte l'Institut d'Estudis Catalans per mitjà de l'Oficina d'Onomàstica de la Secció Filològica; els departaments de Cultura, de Governació, d'Economia i de Política Territorial i Obres Públiques de la Generalitat de Catalunya; el Consorci per a la Normalització Lingüística, l'Associació Catalana de Municipis i la Federació Catalana de Municipis.

2. *Objectiu*

El *Nomenclàtor oficial de Catalunya* inclourà aproximadament 37.000 topònims i té com a termini de realització el mes de maig de l'any 2000. Aquesta toponímia serà oficial a partir del moment de la seva publicació, per la qual cosa el Govern emprendre les mesures necessàries perquè la toponímia de tota la cartografia, de les obres de referència, dels llibres de text i de la retolació s'ajusti a la denominació que figuri al nomenclàtor.

3. *Desenvolupament del treball del Nomenclàtor*3.1. *Material rebut i distribució*

Els darrers dies de març de 1999 es va acabar de rebre de l'Institut Cartogràfic

de Catalunya tot el material relacionat amb el *Nomenclàtor oficial de la toponímia major de Catalunya*, és a dir, les llistes comarcals que inclouen els prop de 37.000 topònims que integraran aquest nomenclàtor i els mapes en què se situen aquests noms propis de lloc.

Durant aquest curs, l'Oficina d'Onomàstica ha fet divuit reunions a fi de repartir aquest material als centres de Normalització Lingüística (CNL) i per tal d'explicar la tasca que els tècnics del Consorci han de realitzar, a més de la reunió inicial amb els directors de tots els CNL (27 d'octubre de 1998).

3.2. *Tasca realitzada*

Durant aquest curs, l'Oficina d'Onomàstica ha anat fent l'estudi bibliogràfic de la toponímia inclosa en aquest projecte, mentre que els tècnics del Consorci per a la Normalització Lingüística han realitzat la feina de camp (comprovació de l'existència dels topònims, de la seva pronúncia, de la localització, etc.).

A partir dels mesos de maig i juny ha començat a arribar la informació dels diversos centres de Normalització, a partir de la qual es proposaran les correccions necessàries a la informació de base de l'Institut Cartogràfic de Catalunya (ICC).

Fins al mes de juliol de 1999 hom ha rebut la informació completa de les comarques de Garraf, de l'Alt Penedès i del Maresme, i bona part de la

informació de les del Baix Llobregat, del Barcelonès i del Vallès Oriental.

3.3. *Segona tanda de reunions amb el Consorci*

En la realització de la feina de camp dels tècnics del Consorci han sorgit, però, dubtes i consultes diversos, per la qual cosa s'han organitzat unes noves reunions de treball en què, a més de l'Oficina d'Onomàstica, també participa l'Institut Cartogràfic de Catalunya, ja que molts d'aquests dubtes es relacionen amb criteris cartogràfics.

3.4. *Revisions acabades i darreres reunions*

Ja s'ha fet la darrera reunió amb el CNL de Garraf, en la qual s'han solucionat els dubtes i els casos problemàtics de la toponímia d'aquella comarca, i finalment se n'ha acabat la correcció definitiva.

A les comarques de l'Alt Penedès i del Maresme s'està pendent de fer la reunió que permeti resoldre els darrers casos problemàtics i poder lliurar les correccions a l'Institut Cartogràfic de Catalunya.

Es preveu que entre els mesos de juliol i setembre de 1999 els CNL hauran acabat la feina de camp.

Normalització de l'antroponímia catalana

L'expedició de certificats per a la normalització de la grafia dels noms i, sobretot, dels cognoms, que durant el darrer curs

es va incrementar significativament a partir de la promulgació de la Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística —i concretament a partir de l'article 19, «L'antroponímia», del capítol II, «L'onomàstica»—, ha continuat creixent com a conseqüència de la promulgació del Decret 208/1998, de 30 de juliol, pel qual es regula l'acreditació de la correcció lingüística dels noms i dels cognoms.

Aquesta nova situació en el procés de normalització pel que fa a l'onomàstica va fer necessària una reunió (2 d'octubre de 1998) entre membres de la Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya i de l'Oficina d'Onomàstica —ja que ambdós organismes són els encarregats d'expedir aquests certificats— per tal d'establir-ne els criteris, la qual cosa va portar a la publicació de la Instrucció de 20 d'octubre de 1998 sobre l'expedició dels certificats que acrediten la correcció ortogràfica dels cognoms catalans a l'empara del Decret 208/1998, de 30 de juliol.

La complexitat del procés de normalització onomàstica també ha fet que, posteriorment (19 de maig de 1999), es redactés per a la Secció Filològica un «Informe sobre el marc legal de la correcció i del canvi dels prenom i cognoms».

Col·loquis

Joan Anton Rabella va participar en el XXV Col·loqui de la Societat d'Onomàs-

tica, que va tenir lloc a Sagunt (Camp de Morvedre) els dies 26 i 27 de febrer de 1999, amb la ponència «Toponímia: problemes i mètodes».

Assessorament en els reculls topònims i ajuts a la recerca

S'han fet unes quantes reunions amb la intenció d'estimular i d'assessorar la realització de reculls topònims i, també, amb la voluntat de provar de facilitar-ne la publicació. Com a resultat d'aquestes gestions, Ramon Amigó i Ramon Pere han iniciat el recull d'onomàstica de l'Albi, que compta amb l'ajut d'aquesta Oficina per a les despeses de realització.

Oficina de Consultes

Director: Joan Veny i Clar

Activitats

Durant el curs 1998-1999, el volum de consultes adreçades a l'Oficina de Consultes (OC), tenint en compte el període que abasta, s'ha mantingut aproximadament estable amb relació al curs anterior. L'atenció d'aquestes consultes i totes les feines que se n'han derivat han estat les tasques principals de l'OC.

1. Organització i funcionament

— Manteniment de l'alimentació i la gestió informàtica de la base de dades de

l'OC (BADO) amb les fitxes de consulta (senzilla i complexa), els estudis adreçats a les diferents comissions, les respostes i els registres de control de cada grup de documents.

— Des de l'inici del curs, arxiva-ment informàtic de les consultes a mesura que arriben a l'OC. Pel que fa a les fitxes manuals dels cursos anteriors, se n'ha informatitzat el 50 % aproximadament.

— Elaboració d'informes i estudis (consultes, suggeriments, propostes d'esmena) per a les comissions corresponents, per a especialistes externs, etc. Redacció de reports mensuals amb les dades estadístiques i les activitats de l'OC per a la Secció Filològica.

— Incrementació del cabal de documentació provinent d'Internet tant pel que fa a adreces d'interès lingüístic, eines i recursos diversos, com pel que fa a documents pròpiament dits, els quals han estat emmagatzemats de manera provisional, mentre esperem de poder-los introduir en el gestor documental de Topic.

— Tasca conjunta de l'OC amb les altres oficines de la Secció Filològica en el manteniment i l'adequació de la unitat compartida amb vista a facilitar a cada instància l'accés a la informació d'interès general i, així, enriquir i rendibilitzar les feines pròpies de cada oficina. També s'ha alimentat la unitat Q, compartida per tot el personal de l'IEC,

amb els acords normatius presos per la Secció Filològica i amb alguns documents d'interès general.

2. *Atenció de consultes, dades estadístiques*

Les consultes adreçades a l'OC durant el curs 1998-1999 han estat rebudes per telèfon, per carta, per fax i, cada dia més, mitjançant el correu electrònic. Segons les diferents classificacions establertes, se'n desprenen les dades estadístiques següents:

— Consultes rebudes: 357, 330 de les quals han estat resoltes o estan pendents de la decisió d'alguna altra instància (comissions, Secció Filològica). D'aquestes 330, 165 han originat una fitxa de recerca per a fer-ne el seguiment i resoldre-les.

— Estudis i informes elaborats per l'OC: 29 (11 d'adreçats a la Comissió de Lexicografia, 17 a les Oficines Lexicogràfiques i 1 al Ple de la Secció Filològica).

— Usuaris (per ordre d'importància quantitativa):

- Serveis lingüístics institucionals i universitaris (aproximadament, el 22,6 %): Direcció General de Política Lingüística, Consorci per a la Normalització Lingüística, Comissió Assessora de Llenguatge Administratiu, TERMCAT, Servei de Llengua Catalana de la Universitat de Barcelona, ESADE, serveis lingüístics de bona part de les univer-

sitats dels Països Catalans, departaments de la Generalitat de Catalunya, Generalitat Valenciana, consells comarcals, serveis locals de català, ajuntaments, etc.

- Professionals de la llengua (aproximadament, el 22 %): correctors, assessors, tècnics lingüístics, traductors, escriptors, etc.

- Internes de l'IEC (aproximadament, el 19,5 %): personal dels diferents serveis de la Secció Filològica i de l'IEC en general.

- Particulars (aproximadament, el 14,8 %): corresponen majoritàriament a les consultes puntuals, classificades sense fitxa de recerca.

- Sector de l'ensenyament en general (aproximadament, l'11,5 %): escoles, instituts, estudiants estrangers, etc.

- Mitjans de comunicació (aproximadament, el 5,5 %): TVC, Agència EFE, TV2, a més de la col·laboració regular amb *El Periódico*, que trameta a l'OC les preguntes sobre llengua que li adrecen els seus lectors.

- Empreses (aproximadament, el 4,5 %): caixes i bancs, editorials, empreses de serveis, etc.

- Procedència geogràfica:

- Països Catalans, Estat espanyol, UE, EUA, el Japó, Finlàndia, etc.

- Continguts:

- Consultes: 252.

- Demanda d'informació i de dictàmens: 59.

- Suggestiments i comentaris diversos: 6.

- Classificació temàtica:

Lèxic i terminologia	122
Morfosintaxi	48
DIEC	25
Onomàstica i toponímia	21
Ortografia	29
Convencions	13
Fraseologia	5
Informació general	49
Altres (sense especificar)	22

3. *Altres activitats*

— La responsable de l'Oficina de Consultes ha assistit al Simposi Fabra, organitzat per l'IEC el mes de novembre de 1998, i a dues sessions del Col·loqui Lingüístic de la Universitat de Barcelona (desembre de 1998).

— Relacions amb serveis lingüístics:

- Ha continuat l'intercanvi d'informació entre els diferents serveis institucionals, tant pel que fa a consultes puntuals com a la difusió de material útil per a l'assessorament.

- L'OC ha tramès als serveis lingüístics dos comunicats amb els acords lingüístics presos per la Comissió de Lexicografia i la Secció Filològica durant aquest curs. Aquesta trama s'ha fet extensiva al Servei de Llengua de la Universitat de Barcelona.

- El TERMCAT ha retornat el llistat de mots pendents d'estudi amb els comentaris i les precisions que resulten de la comparació d'aquest amb les seves bases de dades. El Servei d'Assessorament Lingüístic de la DGPL encara no ha enviat la seva resposta sobre aquest llistat.

- En el marc dels acords de col·laboració amb la DGPL, la responsable de l'OC ha assistit a conferències i cursos de formació adreçats als assessors lingüístics, organitzats per la DGPL (octubre-novembre de 1998 i maig de 1999).

Oficines Lexicogràfiques

Director: Joaquim Rafel i Fontanals

Les tasques de les Oficines Lexicogràfiques (OL) durant el curs 1998-1999 s'han centrat, fonamentalment, en diversos projectes lexicogràfics directament relacionats amb el *Diccionari de la llengua catalana* (DIEC) i amb la base de dades de les Oficines Lexicogràfiques (BDOL).

1. *La segona edició del Diccionari de la llengua catalana de l'Institut (DIEC)*

Durant el curs 1998-1999, les OL s'han dedicat especialment a les tasques de la segona edició del DIEC. Aquestes tasques estan distribuïdes en les tres àrees de treball següents.

1.1. *Aplicació de criteris al text del DIEC*

Per a l'elaboració de la primera edició del DIEC, la Secció Filològica va aprovar un conjunt de criteris lexicogràfics. Alguns d'aquests criteris, però, es varen aplicar parcialment al text; uns altres van quedar pendents, amb la intenció de fer-ne l'aplicació durant el procés de la segona edició. A més, amb vista a aquesta segona edició, s'ha comprovat la necessitat de modificar o ampliar alguns d'aquells criteris. A continuació s'indiquen els avenços fets per les OL en aquesta àrea de treball.

Pel que fa als criteris de la primera edició, s'ha enllestit la reordenació d'accepcions dels articles del DIEC que no s'adequaven al criteri fixat per la Secció Filològica i s'hi ha aplicat el criteri de supressió del punt i coma com a separador d'accepcions.

Quant a l'ajustament dels criteris per a la segona edició, s'han elaborat uns quants estudis i s'hi ha aplicat un nou sistema de representació de les categories gramaticals aprovat per la Secció Filològica.

1.2. *Tractament de les propostes d'esmena al text del DIEC*

Des de la publicació del DIEC, les OL han recollit totes les propostes d'esmena fetes al text del diccionari, tant les que han aparegut publicades com les que han estat trameses directament a la Sec-

ció Filològica o a les OL per institucions i persones de dins i de fora de l'Institut, amb la finalitat d'analitzar-les i d'incorporar-les al text de la segona edició del diccionari, si escau.

En aquesta segona àrea de treball s'ha enllestit la classificació tipològica de les propostes, atenent les esmenes a les entrades, a les definicions, a les subentrades i als exemples, i també a les propostes d'addició i de supressió d'informacions.

En l'àmbit de les tasques concretes d'aquesta àrea, les OL s'han dedicat, sobretot, a l'elaboració d'informes que tracten de les propostes referents a la forma de les entrades i a la seva representació en el diccionari. Aquests informes han estat objecte d'estudi i de resolució per la Comissió de Lexicografia. A més, s'ha iniciat l'estudi de les propostes d'esmena de les definicions.

1.3. *Revisió de la terminologia continguda en el DIEC*

La revisió de la terminologia prevista per a la segona edició del DIEC és dividida en tres fases: revisió de la nomenclatura, revisió de les definicions i revisió final per a harmonitzar les definicions de les àrees temàtiques afins.

Les tasques referents a la primera fase d'aquesta revisió, és a dir, a la revisió de la nomenclatura, han consistit, sobretot, en la introducció a la base de dades de les indicacions i les propos-

tes fetes pels especialistes de cada àrea relatives al manteniment, a la supressió o a l'addició de termes d'especialitat. Actualment s'ha introduït el 80 % del total dels llistats rebuts. Cal tenir en compte, però, que les OL encara no han rebut tots els llistats tramesos als especialistes durant el primer trimestre de 1998.

Un cop introduïdes les dades a la base, les OL elaboren, a partir dels criteris establerts per la Comissió de Lexicografia (CL), un informe per a cadascuna de les propostes fetes pels especialistes. Després, la CL és l'encarregada d'analitzar-les i de sancionar-les. Actualment, s'han elaborat els informes corresponents a les propostes de catorze àrees. Les propostes de cinc d'aquestes àrees ja han estat estudiades a la CL.

Malgrat que la primera fase no és del tot tancada, s'han iniciat les tasques corresponents a la segona, és a dir, a la revisió de les definicions. En aquest sentit, les OL han elaborat uns criteris per a la revisió de les definicions i han lliurat a la majoria dels especialistes de les diferents àrees del coneixement els llistats que els han de permetre revisar les definicions actuals o bé d'elaborar-ne de noves.

Concretament, a final de juny s'han lliurat 46 llistats i es preveu que abans de final de curs s'hauran distribuït bona part dels restants.

2. *El Diccionari manual (DM)*

L'activitat bàsica en l'elaboració del *Diccionari manual* ha estat la redacció de les entrades a partir de la selecció de la nomenclatura i de l'establiment dels criteris de redacció, tasca feta durant el curs anterior.

Atès que encara no es comptava amb la nova base de dades (plataforma Unix), la primera quarta part del DM es va redactar amb l'editor de textos Word. A partir del mes de febrer de 1999 ja es va disposar del nou programa i es va procedir a la introducció de totes les entrades redactades fins al moment, feina que encara no s'ha acabat.

Com que el nou sistema resultava massa lent per les característiques del DM, es va proposar d'emprar en la redacció d'aquest diccionari el programa d'esmena ràpida de la BDOL adaptat al nou sistema. A principis de juliol s'ha disposat d'una versió de proves d'aquest programa.

També durant el mes de juliol s'han pogut lliurar al director de les OL les primeres entrades del DM (lletres E i F) per tal d'ésser avaluades.

3. *Participació en el Centre de Referència d'Enginyeria Lingüística (CREL)*

Enguany, s'han enllestit la classificació i la codificació dels arguments de complement directe de tots els verbs del DIEC i el seu etiquetatge a la base de dades

BDVER. Amb aquesta tasca, les OL col·laboren en el projecte d'elaboració d'un analitzador sintàctic de baix nivell, la implementació del qual es duu a terme a l'Institut Universitari de Lingüística Aplicada (IULA) de la Universitat Pompeu Fabra.

En segon lloc, des de les OL s'ha fet una descripció exhaustiva de totes les informacions susceptibles de formar part de la macroestructura i de la microestructura d'un diccionari monolingüe de llengua general com a col·laboració en el disseny d'una estació lexicogràfica.

4. *Base de dades lexicogràfiques*

Les OL dediquen part de la seva feina a mantenir, actualitzar i millorar la BDOL, l'eina bàsica dels seus treballs lexicogràfics, amb la col·laboració del CEDI.

Durant el curs 1998-1999 hom ha dut a terme una anàlisi de la nova tipografia del DIEC; concretament, dels canvis derivats de la numeració de les accepcions i del nou sistema de representació de les categories gramaticals i dels valoratius lingüístics.

Per una altra part, també en col·laboració amb el CEDI, s'ha fet el seguiment del projecte de migració de la base de dades de les OL a la plataforma Unix. Igualment, s'ha elaborat un estudi que reflecteix la temporització prevista de les tasques de validació dels programes de la dita base de dades.

5. *Altres activitats*

a) *Consultes lexicogràfiques*

Les OL col·laboren habitualment en la resolució de problemes relacionats amb el lèxic i la lexicografia plantejats per l'Oficina de Consultes, la Fundació Enciclopèdia Catalana i el Servei de Llengua Catalana de la Universitat de Barcelona, entre algunes altres institucions.

b) *Consell Supervisor del TERMCAT*

Un membre de les OL participa en les reunions que el Consell Supervisor del TERMCAT fa amb una periodicitat quinzenal per a resoldre casos conflictius de terminologia.

c) *Conferències*

Participació en el I Seminari de Correcció de Textos, organitzat pel Servei de Correcció de l'Institut d'Estudis Catalans. Barcelona, 26 de març de 1999. S'hi impartiren les conferències següents:

— «El *Diccionari de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans

com a eina en la correcció i la redacció de textos», a càrrec de Carolina Santamaria.

— «La fixació de la terminologia en la correcció i la traducció de textos», a càrrec de Maria Bozzo.

d) *Publicacions*

Bozzo, Maria. «La normativa lèxica del català: el diccionari de Pompeu Fabra». *El Periódico* (25 desembre 1998).

e) *Lectura de comunicacions*

Participació en el col·loqui internacional *La lingüística de Pompeu Fabra*. Tarragona, del 14 al 16 de desembre de 1998. Les comunicacions presentades foren les següents:

— M. Bozzo i G. Pauné: «L'ordenació i la jerarquització de les accepcions en el *Diccionari general de la llengua catalana*, de Pompeu Fabra».

— A. Espallargas i P. Montalat: «Aproximació als exemples de les entrades verbals del *Diccionari general de la llengua catalana*, de Pompeu Fabra: representació de la sintaxi».

Societats filials

Societat Catalana d'Estudis Clàssics

JUNTA DIRECTIVA

President:

MARC MAYER I OLIVÉ

Vicepresident:

JAUME PÒRTULAS I AMBRÓS

Secretari:

XAVIER RIU I CAMPS

Tresorer:

JOSEP MARTÍNEZ GÁZQUEZ

Vocals:

JOSEP O'CALLAGHAN MARTÍNEZ

ENRIC ROQUET I LLOVERA

Delegat de l'IEC:

CARLES MIRALLES I SOLÀ

Nombre de socis:

188

32 estudiants adherits

Conferències

— *Trajano padre y el ninfeo de Mileto*, a càrrec de Geza Alföldy, professor. Institut d'Estudis Catalans, 15 d'octubre de 1998.

— *Particularitats del llatí hispànic*, a càrrec de Pere Canela, professor. Institut d'Estudis Catalans, 20 de gener de 1999.

— *La storia di Medusa: varianti iconiche e varianti narrative*, a càrrec d'Ezio Pellizer, professor de la Universitat de Trieste (Itàlia). Institut d'Estudis Catalans, 8 de febrer de 1999.

— *Filosofia y medicina en la Grecia antigua: modelos de conocimiento y sus repercusiones*, a càrrec de Geoffrey E. R. Lloyd, professor de la Universitat de Cambridge. Consell Superior d'Inves-

tigacions Científiques a Catalunya, 11 de març de 1999. Acte organitzat conjuntament amb la Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica.

— *La comparación entre la ciencia griega y la china*, a càrrec de Geoffrey E. R. Lloyd, professor de la Universitat de Cambridge. Consell Superior d'Investigacions Científiques a Catalunya, 12 de març de 1999. Acte organitzat conjuntament amb la Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica, amb el suport del Comissionat per a Universitats i Recerca.

— *La llegendia artúrica a l'hagiografia*, a càrrec de Glòria Torres, professora de la Universitat de Barcelona. Reial Acadèmia de Medicina, 14 d'abril de 1999.

— *Pilgrimage to a greek island: from Argonauts to Athenian migrants*, a càrrec de Margaret Kenna, professora de la Universitat de Swansea (Gal·les). Institut d'Estudis Catalans, 3 de maig de 1999.

— *Juan Gil de Zamora y su obra científica*, a càrrec de Càndida Ferrero,

de la Universitat Autònoma de Barcelona. Institut d'Estudis Catalans, 18 de maig de 1999.

— *La misericòrdia divina del paganismo al cristianismo*, a càrrec de David Konstan, de la Universitat Brown de Providence (EUA). Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya, 17 de juny de 1999.

Societat Catalana de Llengua i Literatura

JUNTA DIRECTIVA

President:	AUGUST BOVER I FONT
Vicepresident:	JOSEP MASSOT I MUNTANER
Secretari:	JOAN ANTON RABELLA I RIBAS
Tresorera:	MONTSERRAT ALEGRE I URGELL
Vocals:	JOSEP PARÉ I JIMÉNEZ MILA SEGARRA I NEIRA
Delegat de l'IEC:	JOSEP MORAN I OCERINJAUREGUI
Nombre de socis:	362

Activitats generals

La Societat Catalana de Llengua i Literatura (SCLL) ha continuat enguany la seva activitat, centrada en dos aspectes: la publicació anual d'un número de la revista *Llengua & Literatura* i la realització de col·loquis o taules rodones de tipus monogràfic, a més de conferències aïllades de personalitats del món de la lingüística i la literatura.

Activitats del curs 1998-1999

— *Història de la llengua: problemes i mètodes. I Curs de Filologia Valenciana. III Simposi de Filologia Valenciana en honor de Joseph Gulsoy.* Universitat de València, del 10 al 12 de novembre de 1998. Organitzat pel Departament de Filologia Catalana de la Universitat de València, amb la col·laboració de la SCLL, que, a més, va participar-hi amb tres

ponències de membres de la junta o del consell de redacció de la revista *Llengua & Literatura*:

- Conferència «Substrat i superestrat en l'evolució del català», a càrrec de Josep Moran.
- Conferència «Com estudiar la història de la llengua del segle xx», a càrrec de Mila Segarra.
- Conferència «Les noves Regles d'esquivar vocables: les correccions en el gènere processal», a càrrec de Joan Anton Rabella.

— Homenatge a Santiago Albertí. Institut d'Estudis Catalans, 10 de desembre de 1998. Amb la intervenció de Jordi Carbonell, membre de la Secció Filològica, que va fer la presentació de l'acte d'homenatge al filòleg i historiador, en el qual es va repassar la tasca lexicogràfica actual amb les conferències següents:

- «Els projectes lexicogràfics de l'Institut Universitari de Lingüística Aplicada», a càrrec de M. Teresa Cabré.

- «El diccionari del català contemporani: un intent de renovació metodològica», a càrrec de Joaquim Rafel.

— *XXV Col·loqui de la Societat d'Onomàstica*. Sagunt, 26 i 27 de febrer de 1999. D'acord amb la voluntat de realitzar actes descentralitzats, la SCLL va col·laborar en l'organització del XXV Col·loqui de la Societat d'Onomàstica, en el qual, a més, va participar amb la ponència següent:

- Conferència «Toponímia: problemes i mètodes», a càrrec de Joan Anton Rabella.

— *Acte de commemoració del centenari del naixement de Joan Oliver*. Centre Cultural de les Corts, Barcelona,

12 de maig de 1999. Josep Massot i Muntaner, vicepresident de la SCLL, va presentar l'acte, organitzat conjuntament per la SCLL, el Centre Cultural de les Corts i l'Arxiu Municipal del Districte de les Corts. L'acte va consistir en tres conferències, a càrrec de Joaquim Molas, Ignasi Riera i Francesc Vallverdú, i una lectura dramatitzada del *Bestiari de Joan Oliver*, a càrrec de membres de l'IES Ausiàs March.

Conferències

— *Estat actual de l'estudi de la llengua ibèrica*, a càrrec de Javier Velaza, de la Universitat de Barcelona. 24 de febrer de 1999.

Publicacions

Llengua & Literatura, núm. 9 (1998).